

УДК 339.726.2

В. В. Нонік,
к. ю. н., профектор з науково-педагогічної роботи, юридичних та соціальних питань,
Житомирський державний технологічний університет
А. Ю. Полчанов,
к. е. н., доц., доцент кафедри фінансів і кредиту,
Житомирський державний технологічний університет

ФІНАНСОВИЙ ПОТЕНЦІАЛ ЯК ЕКОНОМІЧНА КАТЕГОРІЯ

V. Nonik,
PhD (Law), Vice-rector for scientific and pedagogical, legal and social issues
Zhytomyr State Technological University
A. Polchanov,
PhD (Economics), Assistant Professor of Department of Finance and Crediting
Zhytomyr State Technological University

FINANCIAL POTENTIAL AS AN ECONOMIC CATEGORY

Статтю присвячено вивченню сучасного стану наукових досліджень з проблем економічної сутності фінансового потенціалу. Метою дослідження є аналіз здобутків вчених у вирішення цього питання, їх критичний аналіз та узагальнення.

Автори відмітили, що використання індексу наукового цитування як найбільш поширеного критерію визначення найбільш вагомих робіт не дало можливість розкрити економічну природу фінансового потенціалу, узв'язку з чим було проведено моніторинг основних методологічних підходів, що використовують для вирішення цього питання. Особливу увагу було приділено дисертаційним роботам з проблем фінансового потенціалу країни, окремих територій, підприємств з різних галузей та населення.

Результати критичного аналізу публікацій з цієї тематики дозволили визначити "фінансовий потенціал" з позиції фінансових ресурсів та можливостей, а також виявити його міждисциплінарний характер та постійний динамізм його розвитку.

This article is devoted to studying the current state of scientific research on problem of economic essence of financial potential. The aim of the investigation is the analysis of researchers' achievements of studying this issue, it's critical review and consolidation.

Authors noted that using the science citation index as the most common criteria for identifying the most important papers didn't allow to reveal the economic nature of financial potential, in this regard of the main methodological approaches to solve this problem was reviewed. Special attention was given to doctoral dissertations on problems of financial potential of the country, territories, enterprises and population.

The critical analysis of papers on this subject made it possible to defined financial potential in term of financial recourses and opportunities, and reveal its multidisciplinary nature and permanent dynamism of financial potential development.

Ключові слова: фінанси, фінансовий потенціал, фінансові ресурси, фінансові можливості.

Key words: bibliography, military conflicts, research, post-conflict, peace-building.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Зростаюча роль фінансів у розвитку суспільства, особливо у постконфліктний період, зумовлює важливість вивчення питань, пов'язаних з мобілізацією та використанням ресурсів для вирішення гострих проблем соціально-економічного характеру. Накопичений досвід післявоєнної відбудови національних економік засвідчує залежність успішності відновлювальних заходів не лише від обсягів зовнішньої фінансової допомоги та наявних природних багатств країни, але й від здатності використати нові можливості та знайти своє місце у глобальному просторі.

З огляду на це, необхідним є вивчення питань формування, оцінки і реалізації фінансового потенціалу держави як однієї з умов забезпечення її економічного розвитку.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Обрана проблематика знайшла відображення в публікаціях багатьох дослідників, зокрема А.М. Вдовичен-

ка [6], Є.І. Волковського [9], Н.В. Трусової [20], В.Г. Боронос [2], Т.Ю. Назарової [14], А.Г. Костирка [12], В.С. Свірського [19] та інших. Разом з тим існуючий доробок потребує певного структурування з метою формування основи для подальших досліджень у цій сфері.

МЕТА ДОСЛІДЖЕННЯ

Метою дослідження є узагальнення сучасного стану наукових досліджень з питань вивчення змісту фінансового потенціалу та оцінка підходів, що використовуються для розкриття сутності цієї категорії.

ОСНОВНІ РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Тематика фінансового потенціалу викликає значний інтерес в академічному середовищі та серед практиків-експертів. З огляду на такий обсяг доступного для вивчення матеріалу, для визначення категорії "фінансовий потенціал" особливу увагу слід звернути на результати найбільш значимих досліджень, що висуває проблему

Таблиця 1. Визначення фінансового потенціалу у провідних вітчизняних наукових публікаціях*

№ з/п	Автор	Визначення
1	Шумська С.С. [21, с. 59]	Фінансовий потенціал країни – це сукупність фінансових ресурсів (що є у наявності та які можуть бути мобілізовані) усіх сфер та ланок фінансової системи, що утворюються за рахунок внутрішніх та зовнішніх джерел, а також коштів і ресурсів і з джерел, які з різних причин є недоступними чи незадіяними в межах часового періоду розгляду, що у цілому характеризують фінансові можливості як окремих суб'єктів економіки, такі країни загалом
2	Онишко С.В. [15, с. 67-68]	Фінансовий потенціал відображає не лише наявні фінансові ресурси, а й їхні резерви, котрі можуть бути використані за певних умов
3	Свірський В.С. [18, с. 49]	Фінансовий потенціал – це сукупність наявних та потенційних фінансових ресурсів, що можуть бути мобілізовані та реалізовані фінансовою системою за певних умов для забезпечення сталих темпів економічного зростання у визначений період часу
4	Мельник О.Г. [13, с. 46]	Фінансовий потенціал підприємства – це сукупність наявних фінансових ресурсів та можливостей щодо їхнього залучення, позики, нарощення та відтворення з метою досягнення стратегічних та тактичних цілей підприємства
5	Боронос В.Г. [3, с. 155]	Фінансовий потенціал можна визначити як фінансові ресурси, з приводу яких виникають відносини на підприємстві з метою досягнення його ефективного та рентабельного функціонування

Примітка: * ТОП-5 відповідно до ранжування системи Google Scholar на запит "фінансовий потенціал".

пошуку критерію значимості. Загально прийнятним наукометричним показником в академічному середовищі є індекс наукового цитування, тобто кількість посилань на праці відповідного вченого у фахових виданнях його колегами. В Україні цей індикатор має вагомий вплив для визначення рейтингу університетів та наукових установ. З огляду на це ріст індексу наукового цитування поступово стає важливим критерієм значимості наукової роботи.

Для цього нами використано безкоштовну загальнодоступну систему Google Scholar, алгоритм пошуку якої враховує рейтинг автора та частоту посилання на відповідну роботу (табл. 1).

У той же час такий підхід може передбачати нерівномірний розподіл посилань на праці між різними дослідниками, що отримав назву "ефекту Матфея у науці", запропоновану соціологом Р.К. Мертоном у однойменній статті [22], відповідно до якого чим вищий індекс цитування у автора, тим частіше на нього будуть посилення порівняно з автором з нижчим індексом (аналог біблійського "...бо всякому, що має дасться і примножитья, а у того, що не має, відніметься і те, що має").

З огляду це питання визначення найбільш вагомих наукових здобутків залишається відкритим.

Запропонований нами алгоритм дослідження сутності категорії "фінансовий потенціал" наведено на рисунку 1.

Аналіз робіт, присвячених фінансовому потенціалу, надав можливість визначити кілька методологічних підходів, згідно з якими науковці розкривають його зміст.

Перший підхід базується на використанні такого методу як аналіз. Спочатку уточнюється сутність потенціалу, досліджуються його види та складові, і, таким чином, визначають фінансовий потенціал як частину більш ширшого поняття (рис. 2). Це вимагає уточнення співвідношення між фінансовим потенціалом та іншими елементами потенціалу, зокрема економічним, інвестиційним, виробничим тощо. При цьому межі цих складових можуть різнитися залежно від рівня, на якому досліджують фінансовий потенціал.

Для розкриття сутності фінансового потенціалу застосовують інший підхід, що ґрунтується на протилежному до аналізу методі — синтезі. Метод полягає у до-

Рис. 1. Алгоритм дослідження сутності економічної категорії "фінансовий потенціал"

слідженні змісту категорій "потенціал" та "фінанси", а потім синтезуючи ці поняття визначають фінансовий потенціал (рис. 3).

Проблема використання такого підходу в тому, що плюралізм підходів до розуміння понять "фінанси" та "потенціал", обумовлює неоднозначність трактування змісту терміну "фінансовий потенціал".

Природа такої економічної категорії, як "фінанси" розглядалась у процесі роботи над кандидатською дисертацією Полчанова А.Ю., коли схожий підхід було використано для визначення сутності терміну "фінансова стратегія". В результаті чого було виявлено, що "питання сутності фінансів є досить дискусійним і у більшості випадків в основі їх змісту покладено економічні відносини, пов'язані з формуванням, розподілом та використанням грошових фондів на макро- та макрорівнях" [17, с. 12].

Щодо категорії "потенціал", то, на відміну від "фінансів", вона набула широкого використання не тільки у галузі суспільних наук, до яких відносяться еко-

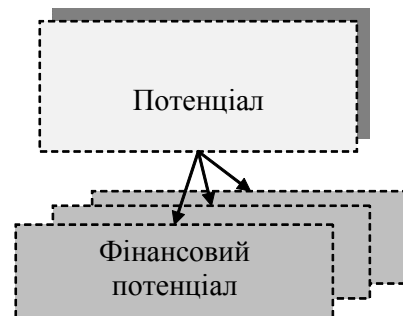

Рис. 2. Використання аналізу в дослідженні сутності фінансового потенціалу

номіка, але й у сфері природничих, технічних та гуманітарних наук.

Третій підхід базується на тому, що саме міждисциплінарний характер потенціалу активізує дослідження на перетині різних наук у намаганні найбільш повно розкрити його зміст, зокрема за допомогою методу порівняння (рис. 4). Базуючись на позиції французького нобеліста з економіки М. Алле відносно того, "що вірно для фізики, вірно і для економічної науки, зокрема, і соціальних наук в цілому" [1, с. 50], вітчизняними вченими В.Н. Ковальовим та В.П. Горшковим для визначення економічної природи потенціалу було введено поняття "соціально-економічного поля" подібно до гравітаційного, магнітного чи електричного, як це має місце в інших науках [11].

Існуючий плюралізм поглядів щодо змісту категорії "потенціал" у економіці та фінансах, на думку І.М. Карапейчика, впливає із низького рівня формалізації суспільних наук порівняно із математикою чи фізикою, для яких характерний більш усталений, однозначний та загальноприйнятний понятійний апарат [10, с. 17].

З огляду на таку багатокладність, цілком зрозумілою є відсутність єдності підходів до визначення терміну "потенціал" та похідного від нього — "фінансовий потенціал".

Досліджуючи економічну сутність категорії "потенціал", Побережною Н.М. було проаналізовано більше тридцяти дефініцій цього терміну [16], висвітлених у багатьох публікаціях, починаючи з праць Воблого К.Г. (1924) та Вейца В.І. (1927) та завершуючи роботами сучасних вчених. На основі чого було розмежовано кілька підходів до розуміння потенціалу: ресурсний, соціально-спрямований та результативний.

Сформовані підходи проектується і на площину фінансового потенціалу. Так, Н.В. Трусова зазначає, що "систематизація наукових публікацій визначення сутності фінансового потенціалу дозволила виділити його ключові характеристики за трьома підходами: ресурсним, з позиції здатності (можливості) та комплексним" [20, с. 27]. Схожі ідеї зустрічаються у роботі Т.Ю. Назарової, яка виділила 4 сутнісні концепції фінансового потенціалу (ресурсну, функціональну, комплексну та ту, що базується на ефективності фінансових результатів) [14, с. 35]. Боронос В.Г. розмежувала такі підходи: "ресурсний підхід, підхід з позиції здатності, комбінований та екстремальний підходи" [2, с. 111].

Таким чином, в академічному середовищі відсутня єдність не тільки щодо визначення фінансового потенціалу, але у його сутнісних концепціях.

За результатами аналізу публікацій з такої проблематики розкриття змісту цієї економічної категорії можливе через такі параметри, як "фінансові ресурси" та "фінансові можливості", що відповідають існуючим підходам до розуміння фінансового потенціалу.

У базовій літературі з теорії фінансів та наукових роботах простежується відсутність єдності у дефініціях терміну "фінансові ресурси" на макроекономічному та мікроекономічному рівнях.

Рис. 3. Визначення фінансового потенціалу на основі синтезу понять "фінанси" та "потенціал"

Можливості, тобто "наявність умов, сприятливих для чого-небудь, обставин, які допомагають чомусь" [7, с. 684] характеризують вплив на суб'єкта факторів зовнішнього середовища, в якому він знаходиться, а також внутрішніх чинників. Опис фінансових можливостей можна зробити з позиції якісних (поява нових фінансових інструментів, спрощення доступу до капіталу, зміна економічних нормативів, зниження чутливості до фінансового ризику або його впливу) та кількісних характеристик (вартість залучення капіталу, рівень оподаткування, обсяг фінансової допомоги, валютний курс, рентабельність капіталу).

Відповідно до цього під фінансовим потенціалом ми розуміємо фінансові ресурси держави, підприємства або іншого суб'єкта та можливості для їх ефективного формування, розподілу та використання з певною метою.

Схематично це визначення можна зобразити так (рис. 5).

Найбільш дискусійним, з нашої точки зору, є питання розрахунку підсумкового значення ресурсів та можливостей, з огляду на що є два варіанти:

— перший, полягає у застосуванні даного підходу для оцінки потенціалу за окремими напрямками діяльності, наприклад при залученні капіталу акціонерними товариствами, коли в якості характеристик виступають загальний обсяг капіталу компанії та середньозважена вартість залучення капіталу;

— другий ґрунтується на використанні інтегрального показника, що відображав би загальний обсяг ресурсів та рівень фінансових можливостей відповідно до певної шкали.

Таке трактування фінансового потенціалу дає можливість графічного представлення його за допомогою системи координат (у цьому випадку координатами виступатимуть такі характеристики потенціалу, як "ресур-

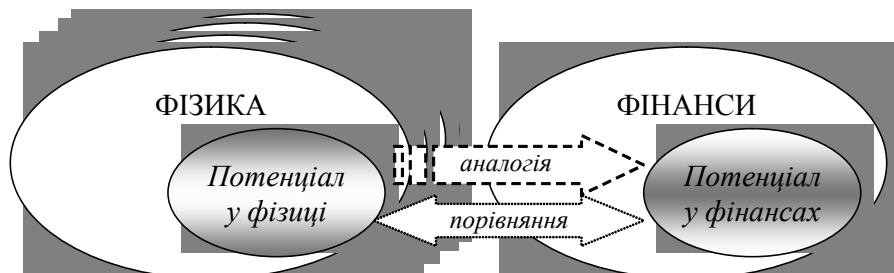

Рис. 4. Визначення фінансового потенціалу на основі порівняльного підходу

си" та "можливості") (рис. 6). При цьому ми зосереджуємо увагу на можливостях, що мають кількісну оцінку.

Така оцінка дасть можливість визначити слабкі місця фінансового потенціалу відносно інших суб'єктів та активізувати пошук інструментів для вирішення проблем.

ВИСНОВКИ

У цілому фінансовий потенціал як економічна категорія характеризується наступними специфічними ознаками:

- 1) має аналоги в інших науках;
- 2) відображає об'єктивно існуючі відносини різних економічних суб'єктів щодо формування, розподілу і використання фінансових ресурсів з огляду на існуючі для них фінансові можливості;
- 3) постійно розвивається, тобто розширює свої межі в результаті урізноманітнення видів фінансових ресурсів та появи нових фінансових можливостей, зокрема під впливом інформаційних технологій.

Література:

1. Алле М. Экономика как наука / М. Алле. — М.: Наука для общества, РГГУ, 1995. — 168 с.

2. Боронос В.Г. Фінансовий потенціал території у державній фінансовій політиці: методологія і практика управління: дисертація... д-ра. економ. наук, спец.: 08. 00. 08 — гроші, фінанси і кредит / В.Г. Боронос. — Суми: ДВНЗ "УАБС НБУ", 2012. — 449 с.

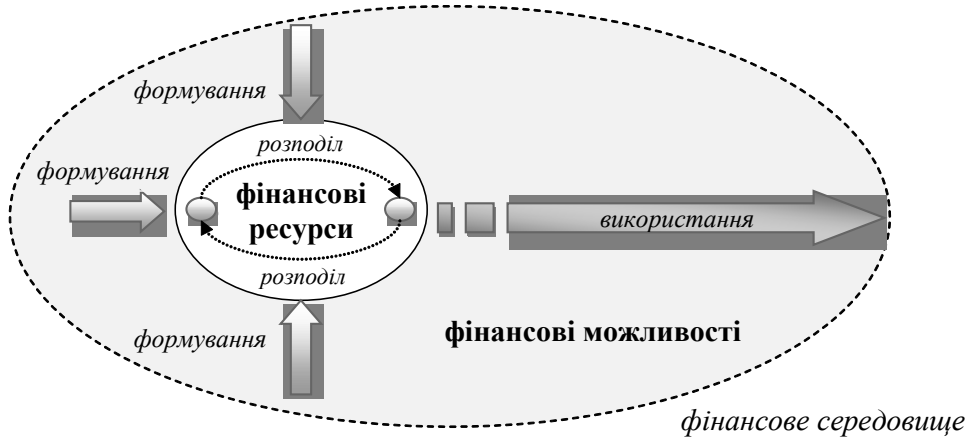
3. Боронос В.Г. Формування механізму оптимізації структури капіталу та його вплив на фінансовий потенціал підприємства / В.Г. Боронос // Механізм регулювання економіки. — 2010. — № 3, Т. 1. — С. 154—166.

4. Бюджетний кодекс України Верховна Рада України; Кодекс України, Закон, Кодекс від 08.07.2010 № 2456-VI [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>

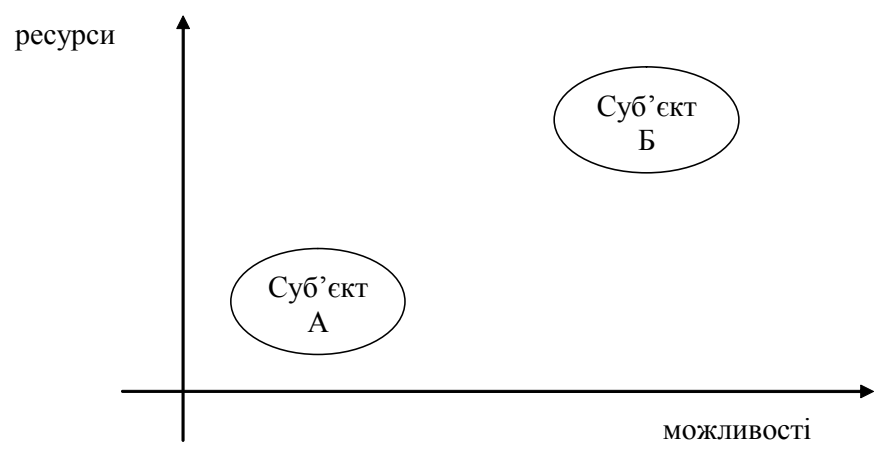
5. Буряченко А.Є. Економічна природа фінансового потенціалу регіону / А.Є. Буряченко // Наукові записки Національного університету "Острозька академія". Серія "Економіка". — 2016. — № 3 (31), — С. 96—102.

6. Вдовиченко А.М. Фінансовий потенціал населення в умовах інноваційного розвитку економіки України [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://ndi-fp.asta.edu.ua/files/doc/disertacia-vdovichenko.pdf>

7. Великий тлумачний словник сучасної української мови: 250000 / Уклад. та голов. ред. В.Т. Бусел. — К.; Перун: Перун, 2005. — 1728 с.

Рис. 5. Визначення фінансового потенціалу через фінансові ресурси та фінансові можливості

Рис. 6. Оцінка фінансового потенціалу в розрізі характеристик "ресурси-можливості"

8. Вовк В.М. Методика та організація аналізу формування і використання фінансових ресурсів підприємства: автореф. дис... канд. екон. наук: 08.06.04 / В.М. Вовк; Терноп. акад. нар. госп-ва. — Т., 2004. — 20 с.

9. Волковський Є.І. Фінансовий потенціал місцевого самоврядування (на прикладі столиці України — міста Києва) [Електронний ресурс]. — Режим доступу: https://kneu.edu.ua/userfiles/d-26.006.04/2016/Volkovskiy_dis.pdf

10. Карапейчик І.Н. Поняття потенціала в економіці: задачі і напрямлення досліджень / І.Н. Карапейчик // Актуальні проблеми економіки. — 2012. — № 7. — С. 16—25.

11. Ковалёв В.Н. Поняття "потенціал" в економіці і неоднозначність його трактовки / В.Н. Ковалёв, В.П. Горшков // Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу. — 2013. — № 1 (21). — С. 23—26.

12. Костирко А.Г. Формування і використання фінансового потенціалу сільськогосподарських підприємств [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://www.mnau.edu.ua/files/18_02_02/Thesis-%D0%9Aostyrko.pdf

13. Мельник О.Г. Фінансовий потенціал машинобудівного підприємства: сутність та індикатори оцінювання / О.Г. Мельник // Вісник Національного університету "Львівська політехніка". — 2007. — № 606. — С. 46—51.

14. Назарова Т.Ю. Управління фінансовим потенціалом промислових підприємств на засадах синергетичного підходу [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://repository.kpi.kharkov.ua/bitstream/KhPI-Press/24885/2/dysertatsiia_2016_Nazarova_Upravlinnia_finansovym.pdf

15. Онишко С.В. Фінансовий потенціал інноваційного розвитку економіки / С.В. Онишко // Фінанси України. — 2003. — № 6. — С. 67—74.

16. Побережна Н.М. Аналіз трактування поняття "потенціал". [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://repository.kpi.kharkov.ua/bitstream/KhPI-Press/3479/1/vestnik_HPI_2010_62_Poberezhna_Analiz%20traktuvannia.pdf

17. Полчанов А.Ю. Стратегічне фінансове управління страховими компаніями: дис. ... канд. екон. наук: 08.00.08 / Полчанов Андрій Юрійович; Житомир. держ. технол. ун-т. — Житомир, 2013. — 187 с.

18. Свірський В.С. Фінансовий потенціал: теоретико-концептуальні засади / В.С. Свірський // Світ фінансів. — 2007. — № 4. — С. 43—51.

19. Свірський В.С. Фінансовий потенціал економічного зростання в Україні: дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08.00.08 - гроші, фінанси і кредит / В.С. Свірський. — Тернопіль: ТНЕУ, 2012. — 277 с.

20. Трусова Н.В. Формування фінансового потенціалу сільськогосподарських підприємств: теорія, методологія [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://www.iae.org.ua/images/iae/vchena_rada_02/2016/2016.02.03_trusova_dis.pdf

21. Шумська С.С. Фінансовий потенціал України: методологія визначення та оцінки / С.С. Шумська // Фінанси України. — 2007. — № 5. — С. 55—64.

22. Merton R. The Matthew Effect in Science [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.garfield.library.upenn.edu/merton/matthew1.pdf>

References:

1. Allais, M., (1995), *Ekonomika kak nauka* [Economics as a Science], Nauka dlya obschestva, Moscow, Russia.

2. Boronos, V.G. (2012), "Financial potential of the territory in the state financial policy: methodology and practice of management", Abstract of Ph.D. dissertation, Finance, UAB NBU, Sumy, Ukraine

3. Boronos, V.G. (2010), "Formation of the mechanism of optimization of the capital structure and its influence on the financial potential of the enterprise", *Mechanism of regulation of the economy*, vol. 3, pp. 154—166.

4. The Verkhovna Rada of Ukraine (2010), "The Budget Code of Ukraine", available at: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2456-17> (Accessed 20 Aug 2017).

5. Buryachenko, A.E. (2016), "Economic nature of the financial potential of the region", *Scientific notes of the National University "Ostrog Academy"*, vol. 3 (31), pp. 96—102.

6. Vdovichenko A.M. (2010), "Financial potential of the population in conditions of innovative development of the economy of Ukraine", available at: <http://ndi-fp-asta.edu.ua/files/doc/disertacia-vdovichenko.pdf> (Accessed 20 Aug 2017).

7. Busel, V.T. (2005), *Velykyj tlumachnyj slovnyk suchasnoi ukrains'koi movy: 250000* [Great explanatory dictionary of the modern Ukrainian language: 250000], Perun, Kyiv, Ukraine.

8. Vovk, V.M. (2004), "Methodology and organization of analysis of the formation and use of financial resources of the enterprise", Ph.D. Thesis, Finance, TNEU, Ternopil, Ukraine.

9. Vdovichenko, A.M. (2010), "Financial potential of the population in conditions of innovative development of the economy of Ukraine", available at: <http://ndi-fp.asta.edu.ua/files/doc/disertacia-vdovichenko.pdf> (Accessed 20 Aug 2017).

10. Karapeichik, I.N (2012), "The concept of potential in the economy: tasks and directions of research", *Actual problems of the economy*, vol. 7, pp. 16—25.

11. Kovalev, V.N. and Gorshkov, V.P. (2013), "The concept of "potential" in the economy and the ambiguity of its interpretation", *Visnuk of the Berdyansk University of Management*, vol. 1 (21), pp. 23—26.

12. Kostyrko, A.G. (2015), "Formation and use of financial potential of agricultural enterprise", available at: http://www.mnau.edu.ua/files/18_02_02/Thesis-%D0%9Aostyrko.pdf (Accessed 20 Aug 2017).

13. Melnyk, O.G. (2007), "Financial potential of the machine-building enterprise: the essence and indicators of evaluation", *Bulletin of the National University "Lviv Polytechnic"*, vol. 606, pp. 46—51.

14. Nazarova, T.Y. (2016), "Management of financial potential of industrial enterprises on the principles of synergetic approach", available at: http://repository.kpi.kharkov.ua/bitstream/KhPI-Press/24885/2/dysertatsiia_2016_Nazarova_Upravlinnia_finansovym.pdf (Accessed 20 Aug 2017).

15. Onyshko, S.V. (2003), "Financial potential of innovative economic development" *Finance of Ukraine*, vol. 6, pp. 67—74.

16. Poberezhna, N.M. (2010), Analysis of the interpretation of the concept of "potential", available at: http://repository.kpi.kharkov.ua/bitstream/KhPI-Press/3479/1/vestnik_HPI_2010_62_Poberezhna_Analiz%20traktuvannia.pdf (Accessed 20 Aug 2017).

17. Polchanov, A.Y. (2013), "Strategic financial management by insurance companies", PhD dissertation, Finance, ZSTU, Zhytomir, Ukraine.

18. Svirskiy, V.S. (2007), "Financial potential: theoretical and conceptual foundations", *Finance World*, vol. 4, pp. 43—51.

19. Svirskiy, V.S. (2012), "Financial potential of economic growth in Ukraine", Abstract of Ph.D. dissertation, Finance, TNEU, Ternopil, Ukraine.

20. Trusova, N.V. (2016), "Formation of financial potential of agricultural enterprises: theory, methodology", available at: http://www.iae.org.ua/images/iae/vchena_rada_02/2016/2016.02.03_trusova_dis.pdf (Accessed 20 Aug 2017).

21. Shumskaya, S.S. (2003), "Financial potential of Ukraine: methodology for determination and evaluation", *Finance of Ukraine*, vol. 5, pp. 55—64.

22. Merton, R. (1968), "The Matthew Effect in Science", available at: <http://www.garfield.library.upenn.edu/merton/matthew1.pdf> (Accessed 20 Aug 2017).

Стаття надійшла до редакції 28.08.2017 р.